

Один у полі воїн. Пам'яті Григорія Аршинова

Важко писати про цю людину в минулому часі. Депутат міськради Острога Григорій Йосипович Аршинов являв собою той рідкісний на пострадянському просторі тип єврейського общинного лідера, який нічого не просить, а навпаки, вкладає свої кошти (а також час і сили) в збереження єврейської спадщини.

Ніхто не вірив, що без солідної державної та спонсорської підтримки реально відновити Велику синагогу Острога XVI століття, перетворену після війни на склад. Там, де колись був арон га-кодеш, вивантажували картоплю і коренеплоди. Ще рік чи два і синагога розділила б долю «Золотої Рози» у Львові, від якої збереглися фрагменти однієї несучої стіни. «Я не можу цього допустити, будучи останнім, хто може врятувати синагогу, а з нею і 600-річну історію євреїв Острога і особливо пам'ять про 11,5 тисячі наших братів, які загинули під час Голокосту», — пояснював в 2016-му Григорій Йосипович. І на власні кошти почав відновлювальні роботи. Він витратив на реставрацію багато років свого не надто довгого життя, але відродив храм. Все це робилося дуже делікатно і з любов'ю — інженер-будівельник, який 30 років присвятив реставрації зберіг усе, що можна зберегти, залишивши оригінальні елементи декору і т.д. В свої останні дні він розміщував фото на 90% відбудованої синагоги, мріючи повернутися до активної роботи. Всі ми вірили, що це відбудеться з дня на день...

Синагога Острога у процесі реконструкції

Єврейський некрополь Острога — один з найдавніших в Україні, найстаріше поховання тут датується 1440 роком. В кінці 1960-х влада облаштувала тут парк «Ювілейний» — на честь 50-річчя Жовтневої революції. Надгробки використовували для будівництва сараю в психіатричній лікарні, свинарника, трансформаторної підстанції. Стараннями Аршинова парку, облаштованому на єврейських кістках, нещодавно повернули статус кладовища.

Тут же з фрагментів надгробків його зусиллями з'явилася Стіна пам'яті. У давньому Острозі, колись на дві третини єврейському місті, практично не залишилося євреїв. Але був Аршинов, який взяв на себе тягар відповідальності за пам'ять про єврейське минуле. «Якщо цього не зробити зараз, — все остаточно прийде в запустіння, — говорив Григорій. — І якщо це не зроблю я, то не зробить ніхто».

Зустрічаючи перешкоди, він лише подвоював зусилля і досягав свого. Шість пам'ятників, встановлених на братських єврейських могилах жертв Голокосту в Рівненській області — теж його заслуга.

Один в полі воїн — ця фраза як не найкраще підходить до всього, що зробив Григорій Йосипович протягом 30 років. Він мріяв не просто відновити синагогу, а й зробити її діючою, і відродити єшиву, засновану тут ще в XVI столітті і яка приймала юнаків з усіх куточків Європи. Не встиг...

Найкращим пам'ятником йому стануть численні добрі справи, унікальна синагога, відродженню якої Аршинов віддавав усього себе, і завершення того, що він не встиг закінчити. Барух даян га емет...